

חלוצה אישית

חיה גרץ רן במשכנות שאננים

גרץ-רן מתכתבת בסדרה זו באופן ישיר עם הדימוי המצולם. היא מעבדת את התצלום על ידי העברתו למדיום הציור, ציור שמן וחקירתו ברישומי גיר על נייר פבריאנו, תוך כדי שינוי, קיטוע, בידוד וחיתוך הדמויות. הרישומים הגדולים, המוצגים לראשונה, מאפשרים לעקוב אחר חשיבתה של האמנית עד לזיקוק של הציור המרכזי בסדרה וזרעם בוחנת וואריאציות שונות של הנושא.

בתערוכה מוצגים חמישה ציורי שמן מתוכם שניים מתרכזים בחברות המקוננות, כשהן קטועות כך שרק חלק מגופן נכנס לפרים המלבני והצר. הדמויות נראות כמו איקונות קלאסיות של קדושות מעונות. גליה בר אור (2010) כותבת "רבות מעבודותיה יוצאות מנקודת מוצא של צילום, כמו נפתח אלבום משפחתי למרחבים חדשים... הציור כמו מתעד את המאמץ ההרואי לשרוד בתנאים חדשים בארץ ישראל ומעניק עומק נוסף למאבק היומיומי של הדמויות הנחשפות לשמש מזרח תיכונית וחברה תובענית ומגייסת."

הציור המרכזי, מבודד את החלוצה ומציב אותה ישירות על בד חשוף. הדימוי הבודד שלה מזכיר את דמותה של אופליה, מהמחזה של שיקספיר "המלט". כשמתבוננים היטב רואים שראשה של החלוצה שושנה, החולף בסצנה האחרונה בדיוקן עצמי של האמנית. זו פעם ראשונה שגרץ-רן מציירת דיוקן עצמי. חילוף חד זה, יוצר מטוטלת הנעה בין האוטוביוגרפיה האישית של האמנית (נולדה בשנת קום המדינה) לבין הסיפור הקולקטיבי הציוני כפי שצולם וסופר על ידי נרטיב גברי. כך נוצר מתח כפול בין החלום ושברו של החלוצה שושנה, ובין החלום ושברו של האמנית, בשני המקרים הן לא מקבלות את הנרטיב הכללי ויוצרות נרטיב, אחר נשי, אישי חושפני ואינטימי. בכך הן משמיעות את הקול הנשי הנעדר מסיפור האתוס החלוצי. נוצר קשר הדוק בין העבר להווה.

רז סמירה

התערוכה "זרעאליות", של האמנית חיה גרץ-רן, מציגה סדרת ציורים ורישומים המוצגים לראשונה ומאפשרת לנו הצצה לתהליך החשיבה והיצירה של האמנית. סדרת הרישומים והציורים מהווים יחידה אחת המתגבשת לציור המרכזי של הנושא והסדרה, "ח. חלוצה שמתה", 2014. נושא החלוצות הפך למרכזי ביצירתה של גרץ-רן והוא ממשיך את עיסוקה בדמות הנשית הנערית. בסדרה זו מתמקדת גרץ-רן בדמותה של חלוצה אחת בשם שושנה בוגין, אשר הונצחה במותה בגיל 21 במצלמתו של צלם אנונימי, בשנת 1918. התצלום שהינו מבוים לחלוטין, מספר ומקפל בתוכו הן את סיפורה האישי של החלוצה והן את סיפור העלייה החלוצית-ציונית בשנות העשרים של המאה הקודמת.

התצלום המצולם בסגנון "התמונה החיה" - Tableau Vivant (העמדה של סצנה בעזרת אנשים מחופשים), מציג את החלוצה, שושנה בוגין, לאחר מותה, שוכבת על אלונקה, בחצר בית החולים ב"פ, אחרי שהרעילה את עצמה. גווייתה מכוסה בד לבן ועלי אקליפטוס, כפות רגליה גלויות, מסכיבה בחצי עיגול חבורה של חברותיה החלוצות כשרובן עוטות לראשיהן כיסויי ראש לבנים. צלם התמונה האלמוני מיפו, היה ככל הנראה נוצרי, כיוון שהתצלום מבוים על פי איקונוגרפיה נוצרית של סצנות קינה כמו: ההורדה מהצלב, הפייטה ומות הבתולה. זהו מוות סימבולי בו מחד, רגע הצילום חולף אבל מאידך, הוקפא לנצח בזמן.

התצלום, הינו צילום פוסט-מוֹרְטֵם (Post-mortem photography) צילום של אנשים לאחר פטירתם, שהיה נפוץ בספרות ובאמנות. התצלום מאפשר לרכוש ידע על ההיסטוריה של החברה, האתנוגרפיה שלה ועל הצורות השונות בהן משפחה או חברה בוחרת לתאר את עצמה. גיא רז, חוקר הצילום, מעיר שעל גבו של הצילום מצוין "פוסטקארד", כדי שיהיה אפשר לשלחו אל אל מחוץ לארץ.

2014 101... 3310 11...

p. beam